

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย*

The learning Experiences By Using Literature-Based For Enhancing Social Skills Of Early Childhood

เนตรชนก รักกาญจน์นัท (Nedchanok Rukkanchanant)**

ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย (Siriwan Vanichwatanavorachai)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน และศึกษาความคงทนของทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นเด็กปฐมวัยจำนวน 30 คน โรงเรียนวัดม่วง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน แบบประเมินทักษะทางสังคม แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที แบบ Dependent และทดสอบความคงทนด้วย One – Way ANOVA (F-test)

ผลการวิจัย พบว่า

ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เด็กปฐมวัยมีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เด็กปฐมวัยมีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : วรรณกรรมเป็นฐาน / ทักษะทางสังคม

* บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ

This article aims for publishing academic knowledge

** นักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

(Faculty of Education, Silpakorn University),E-mail: nedchanok1@outlook.co.th

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

(Faculty of Education, Silpakorn University)

Abstract

The purpose of this research were to study social skills of early childhood before and after being taught by using literature – based by learning experiences and to study retention of social skills of early childhood after being taught by using literature – based by learning experiences. The research samples were 30 early childhood at Watmuang School Who were studying in the second semester academic year 2014. The instruments of this research were : Experiential plan taught by using literature – based , social skills evaluation forms and observation form with social behaviors. The data were analyzed by percentage , mean , standart deviation , Dependent t – test and One - Way ANOVA (F-test)

The results on findings were as follow Before and after being taught by using literature - based by learning experiences. Early childhood had social skills were statistically significant defferent at 0.01 level and After being taught by using literature – based by learning experiences. Early childhood had social skills no difference was statistically significant.

Keywords : LITERATURE - BASED / SOCIAL SKILLS

บทนำ

สภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมไปถึงความเจริญทางด้าน วัตถุมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้รูปแบบการดำรงชีวิตในปัจจุบันมุ่งแสวงหาความสุขบนพื้นฐานของวัตถุนิยมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง ทำให้ขาดความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุและด้านจิตใจ ส่งผลให้การดำเนินชีวิตแบบไทยดั้งเดิมที่เต็มไปด้วยความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรและมีน้ำใจ ช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกันจางหายไป สภาพสังคมเต็มไปด้วยการแข่งขัน การเอารอดเอาเปรียบ ต่างมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองมากกว่าการนึกประโยชน์ของส่วนรวม (ชูลีรัตน์ สมร่าง, 2553 : 2) ส่งผลให้เด็กปฐมวัยที่กำลังเติบโตขึ้นมานั้นมีทักษะในการเข้าสังคมที่ถดถอยลง ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเกิดขึ้นเป็นเงาตามตัว ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าห่วงใยทั้งต่อตัวเด็กเองและต่อสังคมในภาพรวม และสภาพวิถีชีวิตในสังคมไทยในยุคปัจจุบันที่เกิดภาวะความพร่องทางวัฒนธรรมที่ไม่สอดคล้องระหว่างวัฒนธรรมอันดีงามกับค่านิยมต่างชาติที่แฝงมาในรูปแบบสื่อต่างๆ มากขึ้น ทำให้เด็กปฐมวัยขาดต้นแบบที่ดีทางสังคม ผลกระทบดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่าทักษะทางสังคมเป็นเรื่องที่ไม่ควรมองข้าม จำเป็นต้องมีผู้ชี้แนะและให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เพราะทักษะทางสังคมถือเป็นทักษะพื้นฐานและเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยในอนาคต

การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับอนาคต ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดวิจารณ์ ทักษะทางสังคม ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการแก้ปัญหา (Treffinger, 2007-2008 : 1) ดังแสดงไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 80 ข้อ 3 ที่ว่า “รัฐต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทาง

เศรษฐกิจและสังคม...” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2550 : 25-26) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 1 มาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง (ณัฐนิช สมะจิตร, 2551 : 2) เด็กควรได้รับการถ่ายทอดทัศนคติ ความเชื่อทางจิตใจ และสังคมตั้งแต่เล็กๆ อันจะเป็นผลสืบเนื่องต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กเมื่อเติบโตขึ้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551 : 12) สอดคล้องกับ บลูม (Bloom, 1964 : 215) ที่กล่าวว่าควรให้ความสำคัญในการให้ประสบการณ์ทางสังคมกับเด็กในช่วงปฐมวัยเพราะเด็กในวัยดังกล่าวมักมีปัญหาในการยอมรับจากเพื่อน และยังนำไปสู่ปัญหาการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม ซึ่งการพัฒนาทางสังคมของเด็กปฐมวัยควรมุ่งให้เด็กรู้จักและคำนึงถึงผู้อื่น ซึ่ง เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551 : 53) กล่าวว่า แนวทางสร้างและพัฒนาเด็กให้มีทักษะทางสังคม ต้องเริ่มตั้งแต่เยาว์วัย โดยมีแนวทางหลัก ได้แก่ การสร้างมิตรภาพ การเรียนรู้จักการเป็น ผู้ให้มากกว่าที่จะเป็นผู้รับฝ่ายเดียว การสอนให้คิดถึงผู้อื่นโดยการเอาใจเขามาใส่ใจเรา การทำงานเป็นทีม เป็นต้น ดังนั้น การที่พัฒนาเด็กปฐมวัยให้สมบูรณ์ต้องพัฒนาให้ครอบคลุมทุกด้านโดยเฉพาะทักษะทางสังคม ต้องปลูกฝังให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมไปพร้อมๆ กัน เพื่อสร้างจิตสำนึกให้เด็กปฐมวัยเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม รับผิดชอบ และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจกัน ตลอดจนการช่วยเหลือแบ่งปัน พฤติกรรมเหล่านี้ส่งเสริมให้เด็กเกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อสังคม และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

นโยบายในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ก็มุ่งสร้างคนไทยยุคใหม่ ให้มีความรู้ ความดี และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข นักเรียนพันธุ์ใหม่ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะที่เรียกว่า “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 4) รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับคนจากวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่หลากหลายได้พร้อมก้าวสู่โลกแห่งศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมั่นใจ และเป็นไปตามปฏิญญาว่าด้วยการจัดการศึกษาของ UNESCO ที่กล่าวว่า “เรียนรู้เพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุขทั้งการดำเนินชีวิตในการเรียน ครอบครัว สังคมและการทำงาน” (Learning to with the others) ดังนั้น การจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย จึงมีความจำเป็น และสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างรากฐานที่มั่นคงเพื่อให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งนี้ ประเทศจะก้าวหน้าได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับการวางรากฐานให้แก่บุคลากรในประเทศตั้งแต่ปฐมวัย (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551 : 12)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการเลือกการจัดประสบการณ์มาใช้เสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ และเกิดพฤติกรรมที่ดีในการเข้าสังคม สอดคล้องกับคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรในหัวข้อประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมเป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัว จากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่น การทำงานกับผู้อื่น (กรมวิชาการ, 2546 : 20) การที่เด็กได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน ทำให้เด็กได้รู้จักการช่วยเหลือ แบ่งปัน การร่วมมือ การเป็นผู้นำผู้ตาม การรู้จักการรอ

คอย ได้เรียนรู้การผลัดเปลี่ยนกันทำงาน สร้างมิตรภาพต่อกัน แก้ปัญหาร่วมกัน และรับรู้ความรู้สึกของเพื่อน นำไปสู่พฤติกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กมีพฤติกรรมกับผู้อื่น เด็กได้สัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกัน ได้รับการยอมรับจากเพื่อน และเรียนรู้บทบาทของตนว่าควรปฏิบัติตัวอย่างไร เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (อินชา ธิรธำรงค์, 2550 : 3) สอดคล้องกับแนวคิดของ Meese (2001 : 488-489) ที่ว่า การสอนทักษะทางสังคมควรสอนตั้งแต่เด็กเล็ก เพราะเด็กเหล่านี้ยังไม่มีปัญหาที่ซับซ้อนมากนัก จึงให้การช่วยเหลือได้ง่ายกว่าวัยอื่น การสอนทักษะทางสังคมที่เหมาะสม ควรมีลักษณะการสอนอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติการใช้ทักษะทางสังคมตามขั้นตอนที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว และสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆโดยทั้งหมดนี้มีครูเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ และชี้แนะ ดังนั้น การจัดประสบการณ์ที่เสริมสร้างให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางด้านสังคมที่เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติของเด็กตามวัย มีการสอดแทรกเนื้อหาที่เป็นการเล่นสนุกสนานทักษะทางสังคมอันพึงประสงค์ นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับ และพึงปรารถนาของสังคม

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐาน (สมศ.) รอบที่ 3 (2554-2558) ปรากฏว่าในระดับปฐมวัยโรงเรียนวัดม่วง สำนักงานเขตบางแค กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน ตัวบ่งชี้ที่ 3 เด็กมีพัฒนาการด้านสังคมสมวัย ผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ คะแนนที่ได้คือ 3.50 จากคะแนนเต็ม 5.00 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554 : 2) และจากรายงานการประเมินพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ปีการศึกษา 2555 พบว่า พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับที่พอใช้ และต่ำกว่าเกณฑ์ 70% ซึ่งมีคะแนนต่ำกว่าพัฒนาการด้านอื่นๆ จากรายงานการประเมินพัฒนาการชี้ให้เห็นว่า พัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ การไหว้ การทักทาย การรู้จักรอคอย กล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ การแบ่งปัน และการช่วยเหลือผู้อื่นของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ควรได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในช่วงเปิดภาคเรียนของปีการศึกษา 2556 พบว่า เด็กปฐมวัยมีปัญหาในด้านการปรับตัวเข้ากับเพื่อน ไม่ยอมทำกิจกรรม หรือพูดคุยกับเพื่อน ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง มีอารมณ์แปรปรวนง่าย รวมทั้งยังไม่รู้จักควบคุมตนเอง นอกจากนี้จากการประเมินมาตรฐานด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนมีความเมตตา กรุณา มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น และตัวบ่งชี้ที่ 6 ผู้เรียนมีมารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย มีจำนวนเด็กปฐมวัยที่บรรลุสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในเกณฑ์พอใช้ คือ ร้อยละ 70 จากปัญหาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ควรได้รับการปรับปรุงด้วยการเสริมสร้างทักษะทางสังคมให้สูงขึ้นตั้งแต่ปฐมวัย

สำหรับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยนั้นสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การทำงานหรือเล่นเป็นกลุ่ม การเล่นเกม การแสดงละครต่างๆ ดังที่ ศิริพร เลิศพันธ์ (2548 : 1) ได้กล่าวถึงรูปแบบของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนได้แก่ การร่วมมือในกลุ่มเพื่อน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความต้องการเป็นที่ยอมรับจากสังคม ความเห็นอกเห็นใจ เอาใจเขามาใส่ใจเรา การพึ่งพาอาศัยกัน การไม่เห็นแก่ตัว ความผูกพัน มีความเป็นเพื่อน ทักษะทางสังคมเหล่านี้ ถือเป็นทักษะที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ ต้องมีการเรียนรู้และฝึกฝน ถ้าเด็กปฐมวัยขาดสิ่งทีกล่าวมา ทำให้ไม่

เป็นที่ยอมรับจากเพื่อน อันนำไปสู่ปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเป็นอีกวิธีการหนึ่งในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมได้ เนื่องจากวรรณกรรมทำให้เด็กได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับสถานที่และผู้คน ซึ่งเด็กอาจไม่มีโอกาสได้รับจากประสบการณ์ตรง วรรณกรรมทำให้เด็กได้รับความรู้ ความคิดรวบยอด และแนวความคิดต่างๆ จากแง่มุมมองใหม่ ประสบการณ์จากวรรณกรรมช่วยให้เด็กได้ขยายพรมแดนของความรู้ และพลังของจินตนาการออกไป วรรณกรรมที่ดีช่วยให้เด็กได้เข้าใจตัวเอง และผู้อื่นที่อยู่รอบข้างด้วยโครงสร้าง และรูปแบบต่างๆ ของภาษาอังกฤษตามของวรรณกรรม (บังอร ศรีกาล, 2553 : 3) นอกจากนี้วรรณกรรมยังเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงสภาพสังคม รวมถึงคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็ก (ดารารัตน์ ทัพโต, 2554 : 3) ญัฐฐาศิริ ศักดิ์ทอง (2548 : 3) กล่าวถึงประโยชน์ของวรรณกรรมที่มีต่อเด็กว่า วรรณกรรมช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดจินตนาการ และเพิ่มพูนคำศัพท์ ตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรมเป็นตัวอย่างให้แก่เด็ก แสดงให้เด็กเห็นถึงพฤติกรรมที่ตนควรกระทำ และไม่ควรกระทำ ทำให้เด็กมีความเข้าใจในการกระทำของผู้อื่น อีกทั้งวรรณกรรมเป็นสิ่งที่แสดงถึงท้องถิ่น ทำให้เด็กได้รับความรู้ และเห็นถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมของตนเอง และผู้อื่น และวรรณกรรมช่วยให้เด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ หากเด็กได้อ่านวรรณกรรมที่มีตัวละครที่มีลักษณะนิสัยหรือความสามารถที่ตรงข้ามกับตนเอง ทำให้เด็กได้เห็นคุณค่าของตนเอง และเข้าใจความแตกต่างของคนมากขึ้น เนื่องจากเนื้อหาของวรรณกรรมสอดแทรกไปด้วยความเชื่อ ค่านิยม การปฏิบัติตนของคนในสังคม รวมถึงคุณธรรม จริยธรรมต่างๆ ให้แก่เด็ก วรรณกรรมสำหรับเด็กจัดได้ว่าเป็นสื่อที่ไม่เคยล้าสมัย ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก และส่งเสริมให้เด็กมีความเจริญงอกงามทางด้านสติปัญญา เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ ดังที่ จันทรา ภูเงิน (2549 : 1) กล่าวว่า เมื่อเด็กได้อ่านหรือฟังวรรณกรรม เด็กได้เรียนรู้วิถีปฏิบัติ กฎเกณฑ์ กติกา ที่สังคมยอมรับ ทำให้เด็กมีสติปัญญา มีความคิดกว้างไกล เพราะเรื่องราวในวรรณกรรม เป็นเสมือนภาพจำลองชีวิต เด็กได้เรียนรู้ เข้าใจ และเกิดประสบการณ์ สามารถแก้ไขปัญหา โดยการเตรียมพร้อมที่เผชิญกับปัญหาต่างๆ ในอนาคตได้ วรรณกรรมจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญนำมาใช้ในการเสริมสร้างทักษะทางสังคม และสามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะการอ่าน การเขียน การอ่านหนังสือให้เด็กฟังตั้งแต่เล็ก ช่วยให้รู้คำศัพท์มากมาย และการที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวรรณกรรมช่วยให้เด็กจดจำลักษณะวรรณกรรมและลักษณะงานศิลปะจากนักประพันธ์และนักวาดภาพที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการเรียนรู้การอ่าน การเขียนขั้นพื้นฐานที่สำคัญของเด็ก นอกจากนี้มีงานวิจัยของ ดารารัตน์ ทัพโต (2554 : 65) ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน พบว่า คุณธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และธัญญา พิทยายาทัทธ (2553 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยบูรณาการทฤษฎีสหบท และแนวการสอนอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล พบว่า เด็กสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมได้ ทำให้เด็กมีประสบการณ์ทางการอ่าน และการเข้าใจเรื่อง ถ่ายทอดความเข้าใจของตนเอง และเชื่อมโยงระหว่างนิทานภาพ 2 เรื่องได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดย

ใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สามารถนำมาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในระดับปฐมวัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยต่างๆ พบว่าวรรณกรรมสามารถเสริมสร้างทักษะทางสังคมในด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มารยาทในการเข้าสังคม และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ได้ จึงมีความสนใจศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนวัดม่วง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อน และหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาความคงทนของทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

วิธีการวิจัย

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนวัดม่วง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 1 ห้องเรียน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 30 คน โดยห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

- 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

- 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- 2.2.1 ทักษะทางสังคม 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านมารยาทในการเข้าสังคม และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

- 2.2.2 ความคงทนของทักษะทางสังคม

3. ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัยเป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โรงเรียนวัดม่วง ชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 6 หน่วย ประกอบด้วย หน่วยหนูน้อยมารยาทงาม หน่วยเด็กดีทำได้ หน่วยโรงเรียนของเรา หน่วยชุมชนที่น่าอยู่ หน่วยหนูเป็นคนไทย และหน่วยเมืองไทยที่รัก

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาดำเนินการทดลองเป็น 4 ช่วง รวม 11 สัปดาห์ ดังนี้

ช่วงที่ 1 ประเมินทักษะทางสังคมก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

ช่วงที่ 2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเป็นเวลา 6 สัปดาห์ละ 4 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 รวมเวลาทดลองทั้งสิ้น 24 ครั้ง

ช่วงที่ 3 ประเมินทักษะทางสังคมหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

ช่วงที่ 4 ประเมินความคงทนของทักษะทางสังคมหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานในสัปดาห์ที่ 7 สัปดาห์ที่ 9 และสัปดาห์ที่ 11 รวมเวลาทดลองทั้งสิ้น 3 สัปดาห์

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน จำนวน 12 แผน โดยนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา การจัดประสบการณ์แต่ละขั้นตอน และความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆ ในแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ระหว่าง 3.80 - 4.40 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.54 - 0.83

5.2 แบบประเมินทักษะทางสังคม ประเมินพฤติกรรมทักษะทางสังคมก่อนและหลังจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โดยแบ่งแบบประเมินเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านมารยาทในการเข้าสังคม และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้สึก การกระทำ หรือพฤติกรรม โดยครูเป็นผู้อ่านคำถามให้เด็กฟัง ส่วนคำตอบเด็กเป็นผู้ตอบด้วยตนเอง ไม่มีตัวเลือกในการตอบ ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะทางสังคมให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ระหว่าง 4.20 - 4.80 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.44 - 0.83

5.3 แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มารยาทในการเข้าสังคม และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) 2 ระดับคือ ปฏิบัติ และไม่ปฏิบัติ ทำการสังเกตพฤติกรรมหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานตลอดทั้งวัน โดยสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล จำนวน 3 ครั้ง คือ สัปดาห์ที่ 7 สัปดาห์ที่ 9 และ สัปดาห์ที่ 11 เป็นเวลา 3 สัปดาห์ เพื่อสังเกตความคงทนของทักษะทางสังคม ผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.40 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54

6. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ประเมินทักษะทางสังคมก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ไปใช้กับเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 30 คน โรงเรียนวัดม่วง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ระยะเวลา 6 สัปดาห์ และประเมินความคงทนของทักษะทางสังคมหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

ผลการวิจัย

1. หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเด็กปฐมวัยมีทักษะทางสังคมสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่กำหนดไว้ข้อที่ 1
2. หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เด็กปฐมวัยมีความคงทนของทักษะทางสังคม ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

การอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย พบว่า หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เด็กปฐมวัยมีทักษะทางสังคมสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยหลังจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยผลของคะแนนความมีทักษะทางสังคมสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เนื่องจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีกิจกรรมที่หลากหลาย โดยมีการนำกระบวนการจัดกิจกรรมโดยใช้หนังสือนิทานสำหรับเด็กที่มีเนื้อหา และภาพประกอบเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคมไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีลำดับขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นขั้นเป็นตอนและต่อเนื่องที่สามารถส่งผลต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กในวัยนี้ได้เป็นอย่างดี โดยมีกิจกรรมที่ประกอบไปด้วย ครูเล่าวรรณกรรม โดยเริ่มต้นด้วยการแนะนำหนังสือ ชื่อเรื่อง ผู้แต่ง จากนั้นครูเล่าวรรณกรรมให้เด็กฟังจนจบเรื่องไม่ขาดตอน และเด็กได้เห็นภาพประกอบอย่างชัดเจน ขั้นตอนนี้เด็กสนใจนิทานที่ครูนำมาเล่าตั้งแต่ภาพหน้าปกจนถึงปกท้าย ในขณะที่ครูเล่าทีละหน้า เด็กตั้งใจฟังเนื้อเรื่องอย่างใจจดใจจ่อ กระตือรือร้น สนใจดูรูปภาพแต่ละหน้า ต่อจากนั้นให้เด็กเล่าและต่อเติม ในส่วนนี้จะทำให้เด็กได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน ตัวละคร พฤติกรรม ลักษณะนิสัย ผลของพฤติกรรม โดยครูใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กเล่าเหตุการณ์หรือตอบคำถามในนิทาน และสามารถต่อเติมข้อคิดจากนิทาน เสริมแรงด้วยคำชมเมื่อเด็กตอบคำถามได้ในช่วงต้นของการทดลอง เด็กใช้เวลาในการเล่าและต่อเติมเนื้อเรื่องเป็นระยะเวลาานาน ครูต้องกระตุ้นเป็นระยะๆ หลังจากนั้นครูนำภาพนิทาน มาให้เด็กๆ ร่วมกันระบายสี ฉีกปะและตัดปะภาพเป็นกลุ่ม เมื่อเสร็จแล้วนำภาพมาให้เด็กๆ เล่าต่อเติมเนื้อเรื่องจากนิทานอีกครั้ง เด็กก็สามารถเล่าต่อเติมได้เหมือนเดิมตามลำดับเหตุการณ์ตามภาพ แล้วนำภาพมาประกอบเป็นหนังสือเล่มใหญ่ (Big Books) ในขั้นตอนนี้ครูสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมของเด็กไปด้วย พบว่าในการทำกิจกรรม เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน มีการปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม รวมทั้งรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับเพื่อนในกลุ่มด้วย ต่อด้วยการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งเป็นส่วนที่เด็กเลือกเนื้อหาหรือเหตุการณ์ในนิทานมาแสดงบทบาทสมมติ พฤติกรรมที่ดีที่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง ขออาสาสมัครออกมาแสดงบทบาทสมมติให้เพื่อนดู ให้โอกาสเด็กประหม่าไม่กลัวแสดงออกได้แสดงบทบาทสมมติ ในขณะที่เด็กแสดง ครูสังเกตว่าเด็กจดจำพฤติกรรมในเนื้อเรื่องนิทานมาแสดงบทบาทสมมติ และเลียนแบบพฤติกรรมตามเนื้อเรื่องนิทาน และสุดท้ายมีการสรุปและประเมินผลเป็นกิจกรรมที่เด็ก และครูร่วมกันสรุปพฤติกรรมที่ดีในนิทาน และประเมินผลทักษะทางสังคมของเด็ก เป็นการสรุปความรู้ที่เด็กได้รับจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยให้เด็กสื่อสารด้วยคำพูด ได้อธิบาย แสดงความคิดเห็น

ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 2 เด็กจะใช้เวลานานในการสรุป เพื่อสะท้อนสิ่งที่ได้จากนิทาน ครูต้องใจเย็น รอคอยคำตอบจากเด็ก มีการกระตุ้นและเสริมแรงด้วยคำชม จนเด็กสามารถสรุปพฤติกรรมที่ดีจากนิทานได้โดยความรู้ที่ได้จากการค้นพบ ครูประเมินผลทักษะทางสังคมของเด็กจากการสื่อสารด้วยคำพูด ทำให้ทราบข้อมูลว่าเด็กมีทักษะทางสังคม สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไวท์เฮด (Whitehead 1968 : 56) ที่ได้แบ่งการสอนการตีความวรรณกรรมในลักษณะการอ่านวรรณกรรมให้เด็กฟัง ออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นการอ่านวรรณกรรมให้เด็กฟัง เป็นการอ่านวรรณกรรมซึ่งเป็นลักษณะหนังสือภาพ ในขณะที่อ่านครูให้เด็กได้เห็นหนังสือที่ครูอ่านไปด้วย และในขั้นตอนที่ 2) กิจกรรมจากเรื่องที่ฟัง เป็นกิจกรรมต่างๆ ที่ให้เด็กทำหลังจากที่ครูอ่านวรรณกรรมให้เด็กฟังแล้ว โดยวัตถุประสงค์ที่จะให้เด็กเกิดความซาบซึ้ง และเกิดความเข้าใจในเค้าโครงเรื่อง แก่นเรื่อง และตัวละคร ซึ่งกิจกรรมจะประกอบด้วย การอภิปรายองค์ประกอบของวรรณกรรม การแสดงละคร การพาเด็กไปห้องสมุดเพื่อหาหนังสือเรื่องราวที่ใกล้เคียงกับวรรณกรรมที่ฟังหรือมีผู้แต่งคนเดียวกัน สอดคล้องกับบุญญรินทร์ บุญบริรักษ์ (2557) ที่ได้กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยบูรณาการการใช้โครงสร้างเรื่องเล่าผ่านนิทานภาพเคลื่อนไหว โดยนำการออกเสียงอย่างเป็น จังหวะJazz Chant มาช่วยกระตุ้นความสนใจและเชื่อมโยงเนื้อหาในขั้นนำ แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะกิจกรรมก่อนการอ่าน การอ่านอย่างเป็นจังหวะ เพื่อการอ่านคล่อง เชื่อมโยงผู้เรียนเข้ากับเนื้อเรื่องก่อนการอ่านจริง การสอนคำศัพท์ใหม่ที่เด็กควรรู้จักจากเนื้อเรื่อง โดยใช้แบบฝึกหัดจับคู่คำกับความหมายและจับคู่คำกับภาพ ระยะกิจกรรมขณะการอ่าน ฝึกการอ่านทำความเข้าใจเนื้อเรื่องผ่านนิทานภาพเคลื่อนไหว ขั้นนี้เด็กจะได้ ดู ฟังและฝึกการอ่านโดยใช้นิทานภาพเคลื่อนไหวที่ผู้สอนเปิดให้เด็กดูผ่านเครื่องฉายภาพ(Projector) ในขั้นตอนนี้ครูผู้สอนสามารถหยุด (pause) เนื้อเรื่องเป็นระยะเพื่อถามคำถามกระตุ้นให้เด็กได้คิดและคาดเดาเหตุการณ์ และระยะกิจกรรมหลังการอ่าน ขั้นนี้เด็กจะได้ฝึกทบทวนเรื่องที่ได้อ่าน ฟัง และอ่านไปแล้ว โดยการทำแบบฝึกหัดเพื่อทดสอบความเข้าใจของเด็ก และยังสอดคล้องกับแนวความคิดของ ญัฐฐาสิริ ศักดิ์ทอง (2548 : 29-30) ที่ได้กล่าวถึงกระบวนการสอนโดยการใช้วรรณกรรมสำหรับเด็ก ประกอบด้วยวงจรการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) การนำเสนอประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม (Concrete Experience) คือ การให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมโดยใช้ตัวแบบจากนิทาน 2) การสังเกต และสะท้อนความคิด (Observation and Reflection) คือ การรับรู้พฤติกรรมจากตัวแบบ และแสดงความคิดเห็น 3)การสรุปความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรม (Abstract Conceptualization) คือ การนำความรู้ที่ได้จากตัวแบบโดยการสังเกตสะท้อนความคิดมาสรุปเป็นหลักการ และ 4) การทดลองใช้ในสถานการณ์จริง (Active Experimentation) คือการนำหลักการไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดม่วงที่ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ได้แก่ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในเรื่องดังกล่าว มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร เลิศพันธ์ (2548) ที่ได้ทำการศึกษาผลการพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน โรงเรียนบ้านโพธิ์ขาว จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งทักษะทางสังคมที่

พัฒนา ประกอบด้วย การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การแสดงการควบคุมอารมณ์ตนเอง การแสดงออกความขอบคุณ การแสดงการให้อภัย และการแสดงการขอโทษ ผู้วิจัยได้ทำการวัดสไตส์การเรียนรู้ทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมด้วยแบบวัดสไตส์การเรียนรู้มาตรฐานของดันน์ เป็นเวลา 5 สัปดาห์ แล้วจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้านให้กับกลุ่มทดลอง และจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งตามปกติให้กับกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้านมีคะแนนทักษะทางสังคมด้านการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น หลังการทดลองเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. จากผลการวิจัย พบว่า หลังการการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เด็กปฐมวัยมีความคงทนของทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานแล้วแม้ระยะเวลาผ่านไปเท่าใดก็ตาม เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทักษะทางสังคมที่คงทน แม้จะสังเกตก็ครั้งก็ตาม เนื่องจากผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้จนสามารถจดจำ และปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวันโดยไม่มีการลืม ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ เพ็ญศรี เทียมแก้ว (2552 : 25) ที่ได้กล่าวไว้ว่า พัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยเกิดขึ้นโดยการเรียนรู้จากประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัว ถ้าจัดสภาพแวดล้อมที่ดีไม่ว่าเป็นวัตถุ สิ่งของ หรือคน ช่วยส่งเสริมให้เด็กสามารถมีบุคลิกภาพที่ดี และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ จะทำให้เด็กมีความยั่งยืนในทักษะทางสังคม และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ นิตยา บุญเมือง (2550 : 11) ที่ได้กล่าวไว้ว่า พัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยเกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดลอมตัวเด็ก และแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรม ซึ่งจะทำให้มีการจดจำและปฏิบัติตนได้เป็นประจำในการใช้ชีวิตในสังคม และในเรื่องดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวราภรณ์ ปานทอง (2548) ทำการศึกษาผลการเล่นนิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดกิจกรรม และระหว่างการจัดกิจกรรมเล่นนิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติ ในแต่ละช่วงสัปดาห์มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ พบว่า คะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวม มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเพิ่มขึ้นตลอดตั้งแต่ช่วงสัปดาห์ที่ 2-8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย แยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การยอมรับผู้อื่น การช่วยเหลือ และการแบ่งปัน พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์คะแนนรวมทั้งหมด โดยเฉลี่ยด้านการยอมรับผู้อื่นมีการเปลี่ยนแปลงในทางเพิ่มขึ้นตั้งแต่สัปดาห์ที่ 4-8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นบางช่วงสัปดาห์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชระ หนูมงกุฎ (2557) ที่ได้ทำการศึกษาผลของการใช้ชุดภาพพร้อมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเพิ่มทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก โรงเรียนอนุบาลวัดไชยชุมพลชนะสงคราม จังหวัดกาญจนบุรี โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 ระยะเสัฐานสังเกตความสามารถทักษะทางสังคม บันทึกทุกวันเป็นเวลา 1 สัปดาห์ติดต่อกัน ระยะที่ 2 ระยะทดลองจัดกิจกรรมให้เด็กได้ฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้ชุดภาพพร้อมกับการแสดงบทบาทสมมติ ใช้ชุดภาพจำนวน 6 เล่ม ฝึกทักษะทางสังคม ฝึกทักษะละ 1 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ เป็นจำนวน 36 ครั้ง และบันทึก

ผล ระยะที่ 3 ระยะติดตามผล โดยสังเกตใน 1 สัปดาห์ต่อมา เป็นระยะเวลา 5 วัน ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองนักเรียนออทิสติกมีทักษะทางสังคมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดภาพพร้อมกับการแสดงบทบาทสมมติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เด็กปฐมวัยมีทักษะทางสังคมในระดับสูงขึ้น ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านมารยาทในการเข้าสังคม และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เพื่อให้เกิดความคงทนของพฤติกรรม ดังนั้นครูควรขยายเวลาการจัดกิจกรรมให้มากขึ้นอาจเป็น 1 ภาคเรียน ทำให้เด็กได้ซึมซับจนกลายเป็นลักษณะนิสัยประจำตัวต่อไป

2. หลังการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เด็กปฐมวัยมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น เด็กสนทนาโต้ตอบกันเองภายในกลุ่มขณะทำกิจกรรม มีความสนุกสนานในการเล่น รู้จักอดทน รอคอย ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลง และแบ่งปันซึ่งกันและกัน ดังนั้นครูควรจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานกับทักษะทางสังคมอื่นๆ เช่น การควบคุมอารมณ์ตนเอง การร่วมมือ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเสริมสร้างทักษะด้านอื่น ๆ เช่น ค่านิยม 12 ประการ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของแต่ละสถานศึกษา

2. ควรมีการศึกษาวิจัยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานร่วมกับผู้ปกครองเพื่อติดตามและประเมินความคงทนของทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมวิชาการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. ทักษะทางสังคมใครว่าไม่สำคัญ. [Online] Accessed 20 December 2008.

Available from http://www.kriengsak.com/components/content/print.php?id_content_category.

จันทร์หา ภูเงิน. (2549). “การศึกษาวรรณกรรมสำหรับเด็กของ ปรีดา ปัญญาจันทร์.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชูลีรัตน์ สมร่าง. (2553). “การศึกษาพัฒนาการทางด้านร่างกายและพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบดนตรีไทยตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

- ณัฐฐินิช สมะมะจิตร์. (2551). “การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการวิจัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐฐาสิริ ศักดิ์ทอง. (2548). “ผลของการใช้วรรณกรรมสำหรับเด็กที่มีต่อทักษะชีวิตของเด็กวัยอนุบาล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดารารัตน์ ทัพโต. (2554). “การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฉันทยา พิทยาพิทักษ์. (2553). “การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยบูรณาการทฤษฎีสหบทและแนวการสอนอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา บุญเมือง. (2550). “ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- บังอร ศรีกาล. (2553). “ผลการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญญอริน บุญยบริรักษ์. (2557). “การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยกลวิธีโครงสร้างเรื่องเล่าผ่านนิทานภาพเคลื่อนไหว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสร้อยทอง สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร.” วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ปีที่ 8, ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) : 2630.
- เพ็ญศรี เทียมแก้ว. (2552). “ผลของการจัดประสบการณ์แบบเรียนรู้ร่วมกันที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วราภรณ์ ปานทอง. (2548). “ผลของการเล่านิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมุติที่มีต่อพฤติกรรมด้านสังคมของเด็กปฐมวัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). สร้างทักษะให้ผู้เรียนพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
- วัชระ หนูมงกุฎ. (2557). “ผลของการใช้ชุดภาพพร้อมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อเพิ่มทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติก.” วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ปีที่ 8, ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) : 2689.

ศิริพร เลิศพันธ์. (2548). “ผลการพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.

กรุงเทพมหานคร :กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักงานประชาสัมพันธ์ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

อโนชา ธีรธำรง. (2550). “การใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย.” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ภาษาต่างประเทศ

Bloom, B.S. (1964). *Stability and Change in Human Characteristics*. New York : John Wiley and Son.

Messe, Ruth Lyn. (2001). *Teaching Learners with Mild Disabilities : Intergrating Research And Praticce*. 2nd ed., California : Wadsworth.

Treffinger. D.J. (2007-2008). *Does Teaching Creativity and CPS Matter?. Creative Leative Learning Today*. 15(2) : 1.

Whitehead, R. (1968). *Children’s literature : strategies of teaching*. New Jersey : Prentice -Hall.